



nieporozumień w zakresie interpretacji. W pieśni *Podążamy tylko za Tobą* widoczne jest absolutne traktowanie obecnego prezydenta oraz obietnica wierności ze strony obywateli.

Powyższe przykłady pieśni aparatu władzy KRLD zawierają cechy odnoszące się do potrzeb obywateli o rysie charakteru autorytarnego.

Wnioski: Podsumowując, na podstawie obserwacji różnych badaczy z zakresu polityki i religioznawstwa, postulaty o podobieństwie funkcjonowania religii i ustrojów totalitarnych można przedstawić na gruncie kultury Koreańskiej Republiki Ludowo Demokratycznej. Zjawiska religiopodobne przejawiają się w muzyce za pomocą tekstów pieśni, a ich zakres pokazany na przykładach obejmuje mitologizację rzeczywistości, wykreowanie wspólnej i jednolitej ideologii oraz celu, a także kult jednostki.

Bibliografia:

1. Drozdowicz J., Totalitarna duchowość w nazistowskich Niemczech. O roli religii w modelu edukacji autorytarnej. *Przegląd religioznawczy*. Poznań 2019. Numer 1/271. s. 105-114.
2. Krok D., Związek autorytaryzmu z zaangażowaniem religijnym i religijnymi stylami poznawczymi. *Polskie forum Psychologiczne*. Bydgoszcz 2011. Numer 16/2. s. 123-140.
3. Tyszka K., Religijne oblicze komunizmu. *Acta Universitatis Vratislaviensis*. Wrocław, 2009. Numer 3154. s. 327-344.
4. Wojtala J., Standaryzacja Terminologiczna Północnokoreańskiej Propagandy - Wybrane Aspekty. *Kultura Bezpieczeństwa*. Kraków. 2023. Numer 43. s. 140-159.

*Гуса Оксана Андріївна
(м. Тернопіль, Україна)*

DOI: <https://doi.org/10.37835/AMS-2024-17-18-04-4.02>

УДК 930,85: 008 (091)

Ягеллонство та його історичні антитези у формуванні принципу культурно-мистецького єднання націй

Зі стародавніх часів слов'яни становлять важливу частину населення Європи. У культурному житті Польщі, до складу якої входили руські (українські), литовські та білоруські землі, від Середньовіччя бере свій початок ягеллонство, що як історично-культурний феномен має давню традицію. Саме на цьому терені закладалися підвалини українського національного мислення.



За розумінням М. Грушевського, воно є своєрідним пограниччям православної культури литовської магнатерії, західнослов'янських цінностей старокатолицької і католицької Польщі, у результаті надбань старокатолицької традиції, що побутує до сьогодні переважно на півдні Польщі, на сході Литви та в Україні (у тому числі в її Центральному і Східному регіонах) [1].

Під покровительством ягеллонства став можливим розквіт православних братських шкіл у Львові та інших містах Русі-України. Ці заклади відіграли значну роль у формуванні національного самоствердження України, в її відмежуванні від польського католицизму зі спрямуванням останнього на розкол слов'янської культурної спорідненості [1, с. 4].

Саме ягеллонська культурно-політична ідея врятувала слов'ян від німецького нашествия на початку XV ст. – йдеться про розгром Тевтонського ордену у Грюнвальдській битві 1410 р.

Ягеллонство – це доба козацьких вольностей, що освятили високою освіченістю і співочою енергією козацьку добу, яка є осердям високої честі й гордості української нації, її думності¹⁶. Для польської ж традиції ягеллонство є порою, коли столицею країни був Краків. За етнічно-культурними перевагами він був і залишається зберігачем старокатолицьких традицій, які походять від часів нероздільної християнської церкви, з усвідомленням спорідненості зі східнослов'янським світом. Ягеллонство в Польщі сприяло творенню Запорізької Січі, що стала суттєвою опорою захисту від воєнної експансії як Кримського ханства, так і османської Туреччини. Крим же, що був останньою із грецьких колоній, батьківщиною східнослов'янського християнства, місцем діяльності "православних братів", яких вигнали англосакси з окатоличеної Британії (XI ст.) [3], перетворився у XIII–XV ст. на оплот ісламу.

Важко переоцінити таку культурну відкритість, народжену історією і творчі контакти зі Сходом Європи (як відзначає О. Козаренко). Своєрідним свідченням пам'ятливості про надбання німецького світу в його солідаризації зі слов'янством став Святослав Ріхтер. Німецьке походження його батька органічно поєднувалося із князівським двокореневим іменем, що у домашніх умовах, за свідцтвом Т. Малюкової-Сидоренко, яка була вхожою у сім'ю довоєнних Ріхтерів, заміщалося слов'янським найменуванням Светік.

Зауважимо також, що психологічно-ідеологічно було вкрай важливим те, що О. Козаренко у ягеллонстві і народженому в ньому сарматизмі усвідомлював програму консолідації сил слов'янства у культуробудівній експансії, пам'яткою про яку є Ягеллонський університет, що став прототипом Львівського (основою обох були візантійські і древньоруські моделі університетів та академій) [2, с. 52]. Саме від цих віків ягеллонства, XV–

¹⁶ У староукраїнській і польській мовах "дума" означає "честь".



XVI ст., стало традиційним у Польщі розглядати надбання Київської Русі як безпосереднє джерело культурних здобутків і Польщі, і України, й усього слов'янського світу [4, с. 190].

Події початку XV ст. закарбувалися в історії як величний подвиг. Адже Литовсько-Польське королівство, в якому нарівні стояли католики-поляки, православні русини (українці) і литовці, які були тоді переважно язичниками, відстояло право на життя і свою слов'янську культуру. Бо за попередні XIII–XIV ст. слов'янство в його західному культурному відгалуженні було винищене, зокрема і Пруссія, залишивши після себе хіба що окремі топоніми на теренах Європи. В сучасній Польщі зберігається пам'ять про ягеллонську Велику Польщу, в якій під орудою литовсько-польських князів об'єднався майже увесь східноєвропейський слов'янський світ.

Література:

1. Гиса О. *Ягеллонство в Польщі та Україні як культурно-історичний феномен і чинник університетської музичної освіти ХХ століття*. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2022. 98 с.
2. Подобас І. *Мазурки Ф. Шопена в контексті варшавського бідермаєра: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03 "Музичне мистецтво"*. Одеса, 2012. 190 с.
3. Козаренко О. *Феномен української національної музичної мови*. Львів: НТШ, 2000. 284 с.
4. Oksana Hysa, Yuxuan Li, Vitaliy Nyemiy, Bei Liu, Nazar Lazechko. The Jagiellonian cultural complex in the intellectual biography of Oleksandr Kozarenko. *Synesis*. Rio de Janeiro, 2024. V. 16. No 1. P. 188-196.

Діфань Цю / Difan Qiu
(м. Тернопіль, Україна)

DOI: <https://doi.org/10.37835/AMS-2024-17-18-04-4.03>

УДК 008 (510) (091)

Образ "нової жінки" у китайській культурі ХХ століття

Протягом тривалого періоду жінки у всьому світі перебували у пригніченому становищі. Феміністський рух, як ідеологічний напрям, зародився у Європі, Британії та США на рубежі XIX-XX століть. Після Другої світової війни життя жінок у розвинених країнах змінилося. Побутова техніка полегшила ведення домашнього господарства, тривалість життя збільшилася, а зростання сфери послуг відкрило тисячі робочих місць, де фізична сила була



вирішальним чинником. Незважаючи на соціально-економічні перетворення, культурні установки щодо жінки, як і раніше, вони відігравали важливу роль у суспільстві.

Друга хвиля жіночого визвольного руху припала на 1960-1970-і роки ХХ століття. У червні 1966 року було створено аналог Національної асоціації сприяння прогресу кольорового населення (НААСР) – Національна організація жінок (NOW) [2, р. 5-10]. До кінця другого року існування організації лідери NOW дійшли консенсусу щодо шести пунктів, необхідних для забезпечення рівності жінок: забезпечення дотримання законів, що забороняють дискримінацію при прийнятті на роботу, право на відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами, відкриття центрів для догляду за дітьми, які відкрили доступ жінкам до повноцінної роботи, податкові відрахування на витрати на догляд за дитиною, рівну та нерозділену освіту, рівні можливості професійного навчання для бідних та заможних жінок. Незважаючи на розбіжності в керівництві NOW, рух за права жінок досяг багато чого за короткий період часу. Жінки отримали доступ до робочих місць, роботодавців зобов'язали надавати графіки збільшення кількості жінок, які працюють на підприємствах або у сфері послуг. Закони про розлучення були лібералізовані, роботодавцям заборонили звільняти вагітних жінок, у коледжах та університетах було створено програми для навчання жінок. Рекордна кількість жінок балотувалася та займала важливі пости у політичній сфері, спортивні федерації фінансували жіночі спортивні команди. Організація NOW просувала повну рівність в армії (включаючи бойову службу), а також домогалася збільшення федерального фінансування догляду за дітьми та створення дієвих програм щодо запобігання насильству щодо жінок. Жінки-музиканти та жінки-композитори активно приєднувалися до феміністського руху в Європі, США та Китаю (після закінчення культурної революції) [1, р. 145-146].

Вчені сходяться на думці, що китайські жінки набули неабияку частку свободи в ХХ столітті. Китай досяг великих успіхів у боротьбі за гендерну рівність, проте жінки, як і раніше, мають нижчий статус, ніж чоловіки.

З давніх часів у Китаї склався конфуціанський патріархальний лад. Історія гендерної стратифікації більшою мірою пов'язана з філософією синівської шанобливості Конфуція. Відповідно до філософської системи Конфуція, жінки-Інь були м'якими, поступливими та пасивними, тоді як чоловіки-Ян відрізнялися жорстокістю, активністю, прагнули домінування. Наголошувалося, що гендерні відмінності були частиною природного порядку Всесвіту [3]. Якщо Інь брала гору, сакральний космічний порядок автоматично опинявся під загрозою. Суть філософії Конфуція також зводилася до єдності трьох правил: жінки підпорядковуються чоловікам, громадяни



підпорядковуються правителю, а молоді підпорядковуються літнім людям. Протягом тисячоліть "правила трьох послухів" допомагали підтримувати патріархальний громадський порядок у Китаї, а образливі дії, здійснені щодо жінок, не були рідкістю. Практика зв'язування ніг дівчаткам п'яти-шестирічного віку в Китаї була одним із найжорстокіших ритуалів, який набув широкого поширення, починаючи з X століття. Ноги дівчат залишалися пов'язаними до кінця життя, поступово деформуючись і роблячи жінок залежними від оточуючих. Бинтування ніг дівчаткам заборонили 1902 році імператорським указом останньої династії Цін. Проте знадобилося ще кілька десятиліть, доки практика зв'язування остаточно пішла у минуле.

Культурну революцію 1966-1976 років можна трактувати як період можливостей для жінок у новітній історії Китаю. Єдиний колір та фасон одягу, гасло "Все, що можуть робити чоловіки, можуть робити і жінки" підтверджують це твердження [5, 20].

Зміни в Китаї після Культурної революції неоднозначно вплинули на жіночий статус жінок у Китаї. Вважалося, що комуністична революція 1949 року поклала край тисячолітній історії чоловічого домінування, яку Дж. Стейсі називає "конфуціанський патріархальний лад" [4]. Насправді нерівність зберігається на інституційному та структурному рівні. З одного боку, китайські жінки досягли швидкого прогресу в гендерному відношенні і представництво жінок у вищих навчальних закладах було вищим щодо будь-якого іншого періоду. З іншого боку, жінки, як і раніше, мали надзвичайно низький статус у суспільстві.

Слід зазначити, що всі китайські композитори-жінки знаходяться під впливом західної композиційної техніки, у них є досвід створення електронної музики, стилю гармонії та ін. Багаточисленні твори жінок-композиторів являють собою синтез китайської та західної культури, що призводить до розуміння та прийняття багатогранності та багатолітності культурних аспектів різних народів.

Література:

1. Jacqueline H. The National Organization for Women and the fight for the Equal Rights Amendment. Munich: GRIN Verlag, 2008. P. 5-10.
2. Bonnie G. Smith. Women's History in Global Perspective. Champaign, Illinois: University of Illinois Press, 2004. P. 145-146.
3. McClary S. Feminine Endings: Music, Gender, and Sexuality. Minnesota: The University of Minnesota Press, 2002. 215 p.



4. Stacey J. Patriarchy and Socialist Revolution in China. California: Tang Tsou. The Cultural Revolution and Post-Mao Reforms. A Historical Perspective. Chicago: University of Chicago Press, 1986. P. 20.
5. University of California Press, 1983. 336 p.